

Täysistunto

Tiistai 17.11.2020 klo 14.00—19.00

8. Hallituksen esitys eduskunnalle rehulaiksi sekä laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 200/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.16 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Hyvät kollegat! Kolmas laki, joka on enemmän tai vähemmän sukua edellisille kahdelle laille ja täydentää tätä isoa kokonaisuutta, jota me tänään käsittelemme, elikkä hallituksen esitys rehulaiksi sekä laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta. Lyhyesti: Kyseessä on siis uusi rehulaki, jolla kumotaan voimassa oleva rehulaki. Lisäksi kahteen lakiin eli Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin ja sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin esitetään tehtäväksi uudistuksesta johtuvat teknisluontoiset muutokset. Lakia yhdenmukaistetaan EU-lainsäädännön kanssa ja uusilla valvonnan työkaluilla vastataan rehualan muuttuneeseen toimintaympäristöön. Siihenhän viitattiin myöskin äskeisessä keskustelussa. Lakiin ei esitetä suuria sisällöllisiä muutoksia.

Puhemies! Otan lain kokonaisuudesta nyt keskeisimmät muutosesitykset esille.

Rehulakiahan on muutettu useita kertoja, mutta nyt sitä jäsennetään ehyemmäksi kokonaisuudeksi ja se saatetaan ajan tasalle rehuja koskevan EU-lainsäädännön kanssa. Säännösmuotoiluja yhdenmukaistetaan elintarvikeketjun muiden lakien kanssa. Lain tavoitteeseen esitetään kirjattavaksi rehujen laadun turvaamisen lisäksi rehualan toimijoiden toimintaedellytysten edistäminen.

Viranomaisten tiedonsaantia esitetään parannettavaksi ja samalla kehitetään eri viranomaisten välistä yhteistyötä. Esimerkiksi valvontaviranomainen voisi oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja toiselle viranomaiselle tämän tehtävien hoitamiseksi. Ruokaviraston asiantuntija-asemaa rikosprosessissa kehitettäisiin.

Laissa säädettäisiin uusista valvontaan liittyvistä työkaluista, kuten tarkastuksen tekemisestä pääasiallisesti asumiseen käytettävissä tiloissa, viranomaisen tunnistautumatta ottamasta näytteestä etäviestintävälineiden välityksellä ja internetsivuston tai sen osan sul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 146/2020 vp

kemisestä, jos määräysten vastaista rehujen myyntiä ei muilla keinoilla voida estää. Elikkä uudet keinot ja uudet toimintamallit otetaan huomioon.

Osana harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian toimeenpano-ohjelmaa rehulakiin lisättäisiin säännös toimijan luotettavuudesta. Laissa säädettäisiin valvontaviranomaisten oikeudesta saada tietoja toimijan julkisoikeudellisten velvoitteiden, kuten verojen ja muiden lakisääteisten maksujen, hoitamisesta. Uusina pakkokeinoina otettaisiin käyttöön rehualan toimijan rekisteröinnin tai hyväksymisen keskeyttäminen tai peruuttaminen, jos toimijaa ei enää pidetä luotettavana ja peruste, jonka takia toimijaa ei pidetä luotettavana, on luonteeltaan olennainen ja vakava eikä toimija ole viranomaisten määräyksestä huolimatta korjannut laiminlyöntiä.

Lakiin lisättäisiin uusi rehuvalvonnan seuraamusmaksu, jolla pyritään toisaalta ennaltaehkäisemään määräysten vastaista toimintaa ja toisaalta nopeasti ja tehokkaasti estämään sen jatkaminen.

Arvoisa puhemies! Rehulain pääasiallisena vaikutuksena voidaan nähdä, että lakia jäsentelemällä parannetaan sen käytettävyyttä. Valvonnan uusilla työkaluilla, viranomaisten tiedonsaantioikeudella ja seuraamusmaksulla, kehitetään valvonnan vaikuttavuutta, edistetään rehujen turvallisuutta sekä parannetaan koko rehualan toimintaedellytyksiä. Viranomaisten tehtävät ja työnjako eivät ehdotuksen mukaan muuttuisi lukuun ottamatta edellä mainittuja uusia toimivaltuuksia. — Kiitos.

16.20 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Meillä on todellakin tänään ilo käsitellä monia keskeisiä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan esityksiä, joista tämä rehulain sinänsä tekninen esitys on yksi.

Haluaisin nostaa tässä kohtaa kuitenkin keskusteluun tämän rehuntuotannon merkityksen Suomen huoltovarmuudelle. Ministeri Leppä on nostanut tämän soijaton Suomi -tavoitteen esille aiemmin, ja mielestäni se on kyllä niin ilmastopoliittisesti kuin huoltovarmuudenkin kannalta aivan keskeinen osa Suomen kotieläintuotannon tulevaisuutta. On monia maita, joissa kotieläintuotanto on valkuaisen saatavuuden osalta täysin riippuvainen esimerkiksi Etelä-Amerikasta tuotavasta tuontisoijasta, jonka tiedämme olevan erittäin, erittäin vahingollista sademetsille. Siellä tuhotaan koskematonta luontoa todella paljon soijan tuotannon tieltä, ja tämä on siinäkin mielessä ihan yhteinen globaali haaste, mutta Suomi on siinä todella edistyksellinen. Haluaisin kuulla ministeri Lepältä, kuinka voisimme tässä vielä jatkaa eteenpäin tämän soijaton Suomi -haasteen kanssa.

16.21 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Vaikka tuo edustaja Honkonen viimeisin kysymys hieman lipsahti ohi [Petri Honkonen: Tärkeä aihe!], se oli todella hyvä ja tärkeä. Itse pidin valkuaiskasviseminaaria, ja kartoitimme pullonkauloja, joita suomalaisessa valkuaiskasvituotannossa on, ja nostimme esille hyviä toimintamalleja. Esimerkiksi A-Rehun tuotantosopimuksiin perustuva tuotanto on todella nopeasti nostanut sekä härkäpavun että herneen viljelyä ylös, ja tämän saman soisi tapahtuvan sekä kuluttajamarkkinoilla että yleisemminkin koko Suomessa, tavoitteena vähintään 50 prosentin omavaraisuus. Eikö siitä lähdetä, herra ministeri?

Mutta tähän lainsäädäntöön. Tässä lainsäädännössä ei ehkä isoja poliittisia vääntöjä ole, sillä tämä on tällainen kokoava laki ja ehkä luotu helpottamaan alan toimijoitten toimintaa. Suomessa on totuttu noudattamaan kirjaimellisesti sitä, mitä laissa on säädetty, ja siitä saamme jälleen kerran tässäkin lainsäädännössä olla ylpeitä. Meillä ei tarvitse jännittää si-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 146/2020 vp

tä, että meillä olisi jäteväettä rehustuksessa ja dioksiinia sen myötä, ja salmonellan estämisen perusteena jo on se, että rehustukseen ei joudu lantaa tai vastaavia tuotteita. Itse olen joskus käynyt tilalla, missä yleensä esiteltiin, että kanan rehustukseen kierrätettiin sitä kanan lantaa, kuumennuksen jälkeen tietenkin, mutta en voi käsittää, että tällaista toimintaa on.

Eli jälleen kerran: ollaan ylpeitä suomalaisesta elintarvikesektorista ja sen toimintatavoista ja muistetaan ostaa kotimaista — se hinta joka kohdassa määräytyy hieman korkeammaksi, mutta samalla saamme puhtaita ja turvallisia elintarvikkeita.

16.23 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Muutama kysymys. Ensinnäkin, on tietysti enemmänkin teknisluontoinen tämä paketti, mutta kuten ministerikin nosti esille, tämä niin sanottu rekisteröintikielto, joka sieltä voidaan sitten kohdentaa, on erinomainen. Saadaan markkinoilta pois epäluotettavat tekijät, jos siihen on omat syynsä, eikä tarvitse prosessoida sitä sen pidempään. Olisin kysynyt: Oliko tässä lainsäädännössä tavallaan juuri tähän luotettavuuden todistamiseen ja sen rehun testaamiseen liittyviä asioita, niin että viranomainen voi tekeytyä asiakkaaksi ja tutkia sen rehun näytteen ja ilmoittaa sitten, että tämä menikin valvontaan? Eli tavallaan niin kuin poliisilla on näitä valeosto-oikeuksia, onko tässä samanlainen elementti nyt sisällä, jolla pystytään tarkkailemaan sitä rehun laatua? Vai olenko pahasti hakoteillä? Joka tapauksessa tämä on hyvä ja edistää sitä, että meillä mahdollisesti huonot toimijat poistetaan markkinoilta, ja sillä lailla meidän oma elintarviketuotanto on näiden rehujen osalta paremmassa turvassa. On erityisen tärkeää, että meillä todellakaan ei salmonellaa tule sitäkään kautta tähän maahan ja saastuta meidän puhdasta elintarvikeketjua.

16.25 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Kiitos hyvistä huomioista jälleen tähänkin osioon.

Ensiksi edustaja Myllykoskelle: meillä on tähän mahdollisuus tämän uudistetun lain myötä ja esityksen myötä, viranomaisten tunnistautumatta ottamasta näytteestä puhutaan, eli silloin vastaus tuohon kysymykseenne on kyllä.

Sitten edellisessä puhuttiin ja kysyttiin siitä, miten Ruokavirasto viestii, jos jotakin löytyy. Tätä on nimenomaan teroitettu nyt myös Ruokavirastolle ja viranomaisille, että aina viestitään, jos jotakin löytyy. Se luo luotettavuutta lisää, ja nyt siellä on uudet toimintamallit otettu käyttöön.

No, sitten tämä soijaton Suomi, valkuaisomavaraisuuden kohentaminen: Tässä tarvitaan monenlaisia toimia. Me olemme puhuneet tästä ihan liian pitkään. Tämä asia on polkenut vähän paikallaan — se on polkenut Suomessa paikallaan, se on polkenut koko Euroopassa paikallaan — ja tähän pitää meidän saada vaikuttavampia keinoja. Se lähtee kasvinjalostuksesta, uudesta teknologiasta, viljelykannusteista ja tiedosta ja taidosta eli osaamisesta ja niin edelleen. Siellä on erittäin paljon asioita, joita meidän pitää pystyä tekemään, myöskin jo se, että meillä uskalletaan, rohjetaan viljellä valkuaiskasveja. Ja kyllähän näihin rehuihin, jotka tuodaan meille, aina riskejä liittyy, ja sen vuoksi, kun tämä osio, iso osio, meillä saadaan entistä enemmän haltuun ja kotimaisiin käsiin, pidän sitä erinomaisen hyvänä. Nautapuolellahan se käytännössä jo on kokonaan tuontivalkuaisvapaata, ja yhä pidemmällä ollaan siinä, että myös yksimahaisten osalta samaan päästään, mutta tämä vaatii meillä vielä tehtävää, ja sen vuoksi muun muassa viime keväänä noita kannusteita

Pöytäkirjan asiakohta PTK 146/2020 vp

vahvistettiin valkuaiskasvien viljelyä silmällä pitäen. Tämänäköisiä asioita me tarvitsemme. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.